

Budapest, 1878.

47. szám.

November 21.

Megjelenik minden csütörtökön. — Előfizetési ár: egész évre 4 frt, fél évre 2 frt, negyed évre 1 frt. — Hirdetések ára: 4 hasábos petit sor 8 kr. Az előfizetési pénzeket a Szent-István-Társulat igazgatóságához, a kéziratokat a lapszerkesztőséghez (IV. Lövész-utca 13. sz.) kérjük küldeni.

Mint Rachel sirja...

(November 2. 1878.)

Mint Rachel sirja Ephrata pusztáin,
Virágtalan domb nyugalmad bús helye;
S mint száraz felhő, mely a pusztán szárnyal,
Lelkem borong rajt sötét bánatával:
A te Benonid — »fájdalmad gyermeke.«

Rég ismered már ezt a jeltelen gyászt,
Mely sirhalmodra virágot nem vihet; —
A temetőknek egynapos tavaszsa
Virágnylásra hogyan is fakaszsa
Tövískoszorúm' — fájó emlékimet!...

Egykor tied volt; szenvedéseiből
Füzé az élet, — és végig hordozád, —
S midőn fejedről a halál levette,
Hogy emlékednek lelkem eljegyezze —
Hideg kezével szívemre fonta át.

S ez uj sebet vert minden dobbanással,
És annyi sebben még sem vérze el!...
— Immár a tüskék gyilkos éle tompa,
Hitem, reményem lassankint bevonta
A megnyugvásnak puha kéréggel.

De hogyha jó a holtak tavasz-napja
S virágokat nyit hideg sirköveken:
Megérzi szívem tövískoszoruja,
Feltört sebeknek vére festi újra,
— Oh hogy sírodra le még sem tehetem!...

K. Á. Béla.

A megbüntetett féltékenység.

— Beszély. —

(Vége.)

Csikosné a szép fákra figyelmeztette társát; Nina dicsérelőleg nyilatkozott rólok. E pillanatban egy jól ismert férfihang csendült meg háta mögött — férje! Rögtön arczára vont a fátyolát s reszketve suttogá Csikosnénak: »Rosszul érzem magamat, kérem, vezessen a legrövidebb uton vissza kocsinkhoz!«

A világért sem akart férje által megismertetni; de mennyire megszeppent, midőn Csikosné görcsösen kapaszkodván karjaiba, öt néhány nagy rózsabokor mögé vont, melyek elfödtek öt Fehér orvos szemei elől, ki egy deli termetű férfi karján ment el mellettök.

»Látom« — ugy mond Csikosné magában, »fél-ébredt a szerencsétlennek lelkiismerete, vagy sejtí, hogy ki vagyok!« — Ninához fordulva pedig kérdé: »Ismerte ez urakat, asszonyom?

Ugy égtek Nina arczai: »igen, nem, nem láttam őket jól« — hebegé zavartan.

»Értem, asszonyom! — Ha ugy tetszik — haza mehetünk.«

Nina gépszerűleg biccentett fejével, azt hitte, hogy egy őrző társaságába került, vagy hogy maga sincs teljes öntudatánál. Az utóbbi napok izgalmai folytán egészen kimerültnék érzé magát, feje fájt.

»Haza, haza!« kiálta fel.

A fogadóba érve el akart válni Csikosnétól, de ez szobájába követte öt s kínálás nélkül foglalt helyet, háttározottan kimondva, hogy kedves betegét nem hagyja el, míg az teljesen jól nem érzi magát.

»Oh már egészen jól érzem magamat, csak pillanatnyi gyöngeség vett rajtam erőt, de már ez is elmult«, erősíté Nina s sirva fakadt.

»Kegyed sir? Talán azért, mert ő még nem jött el? Vagy talán még gyöngékedik? Igen kegyed még beteg!« mondá Csikosné s a pamlag sarkába veté magát.

Nina az ablakot nyitá ki s az utczára bámult. Csikosné már terhére esett s azon gondolkodott, hogy hogyan szabaduljon meg tőle legkönnyebben. Talán folytonos hallgatás által. Percz percz után telt el, de Csikosné nem törődött Nina elutasító magaviseletével; mozdulatlanul, mint a szobor, ült a pamlag sarkában.

Mindenki türelmének meg van a maga határa; végre a jó Nináé is kifogyott. Hevesen lépett vissza az ablaktól s ingerült hangon mondá: »Igen le vagyok kötelezve irányában, asszonyom, tanúsított szívességéért, de fejem újra kezd fájni, tartok tőle, hogy nem fog hamar elmulni.«

»Igen sajnálom, asszonyom!«

»Szeretnék lefeküdni.«

»Legjobb lesz, ha ágya mellett virrasztok«, felele Csikosné.

»Oh, igen szépen köszönöm. Nem akarom sziveségét továbbra is igénybe venni; de végre is szeretnék magamra maradni!«

Hanem most elszakadt Csikosné önuralmának fonala is, szenvedélyesen pattant fel helyéről fölkiáltva: »Szeretnék ugy-e, asszonyom, ha távoznám, mert magaviselete nem tűr szemtanút! Kegyed Solymossy orvost várja, akinek kedvéért jött is ide — egy nő s férfiért, kinek mindeddig oly boldog házasi életét most fel akarja dúlni. Oh, ez égbe kiáltó...«

»De asszonyom«, kiálta Nina szintén jó hangosan, »mit akar? Micsoda joggal lármáz így velem? Mi közöm nekem s mi köze kegyednek Solymossy orvoshoz?«

»Mi közöm hozzá? — Természetes, hogy kegyed nem tudja, de immár tudja meg. Én Csikos leány s egyuttal Solymossy orvosnak szerencsétlen neje vagyok. Né is tagadja! Ugy-e kapott tőle levelet néhány nappal ezelőtt?«

»Én? Szót sem többet, asszonyom, — én e férfit soha sem láttam!« kiálta Nina.

»Nem ő írta-e kegyednek: »Édes kedves Ninám, jöjj augusztus 20-dikára X—be, hol újra oly vigak és boldogak lehetünk, mint voltunk valaha. Szállj a »Vörös ökör« be, majd ott fölkereslek!« sivitá Solymossyné.

»Én nem tudom, hogy mit jelentsen mindez?« — Válaszolá Nina könyekre fakadva, de ha kegyed bizonyos Fekete Ninát keresset, csak azt mondhatom, hogy az én nevem Fehér Nina és hogy Fehér orvosnak vagyok neje, ki ide jött, hogy, — hogy — de ahhoz semmi köze sincs! Én csak azt mondhatom, hogy Solymossy orvost személyesen nem ismerem; de a férjemet sokszor hallottam róla beszélni!«

»Oh, ugy nem bujunk ki a kelepczéből, annyit tudok, hogy férjem egy Ninát — már most Fehér-e az vagy Fekete, az mindegy! — rendelt a »Vörös ökör«-be. Én tegnap, azaz augusztus 20 ikán ide jöttem, s megnéztem a vendégek könyvét, s mivel családnevet nem tudtam csak egy Ninát kerestem.«

»Én meg egy Linát keresek, talán kegyed az a kaczer Lina, aki —«

»Az én keresztnevem Henriette«, mondá Solymossyné: »s épen nem vagyok —« hogy mit akart még mondani vagy mondott is, nem tudni, mert a mellék szobában oly hangos kacaj támadt, hogy mind a két

nő meglepetve tekintett egymásra. A nevetés folyton tartott.

»Az Isten fiáért, szobámat egy ajtó köti össze a szomszédéval, ott hallgatóztak, pedig mi igen hangosan beszélünk!« szóla ijedten Nina.

»Én senkit sem hallottam a szomszédban«, visszonzá Solymossyné.

Végre megszünt a nevetés, egy ajtó nyikorgása, majd pedig kopogtatás hallatszott Nina ajtaján s a nélkül, hogy a »szabad«-ot elvárnák, Solmossy orvos, Fehér orvos és a Nina bátyja, Aczélos törvényszéki ülnök lépett be. A hölgyek nagy zavarban voltak, a férfiak pedig ismét kacajra fakadtak és pedig oly hazamosan, hogy végre már Solymossyné felkiáltott: »Kérlek, kedves férjem, hagyd már egyszer abba a nevetést s szólj, hogyan kerültél ide?«

»Ugyanezt kértem én is tőled — de csak lassan, mindent hallottam s alaptalan féltékenységedet mint nagy szereteted tanujelét veszem. Ime, bemutatom neked, legjobb barátomat, Fehér orvost B—ből. Kileuez évvel ezelőtt velem együtt ő is még a legbajusztalanabb arzu deák volt testületünkben s a »Nina és Lina« című vigjátékban ép oly jól adta a Ninát mint én a Linát, miért is egymást évek óta czimeztük ezen neveken.«

»Minderről tanuskodhatom, sőt ha a hölgyek kívánják, meg is esküdhetem rá«, szólta Aczélos ülnök.

Most a másik párra került a magyarázás sora.

»Én megbántottalak, bocsáss meg édes Jenőm!« esedezett Nina ténsasszony.

»No Isten neki, mert tudom, hogy csak véletlenül olvastad Solymossynak irt levelemet, melyet nyitva hagytam író-asztalomon. De most csak tedd le fekete parókádat, hogy ismét az én kedves szőke Ninámat láthassam, ki majd békeségesen osztozik meg szívemen az én Linámmal«, s ezalatt jó kedvűen veregette meg volt iskola-társa vállát.

»Nem sajnállak, kedves Henriette, e néhány kínos óráért«, ingerkedék Solymossy orvos; »alattomban te mindig igen féltékeny voltál s meg volt az a szép szokásod, hogy minden szelet papirt átkutatál író-asztalomon. Láthatod most, mire visz az, ha a nők, mozduljon el férjök csak egy pillantra is író-asztalától, azok bevégzetlen leveleibe tekintgetnek.«

Solymossy Henriette asszonyság azonban legkevesbbé sem zavarodott meg férje ezen nyilatkozata által. Reá tekintett bogár szeméivel s mosolyogva mondá: »Minden félreértés csak az önök titkolózásából ered, uraim! — Ha te, kedves férjem, nekem azt mondod: meghittam jó barátomat Fehér orvost, kit mint deákot »Niná«-nak nevezünk, ugy nálunk készítettem volna lakást számára. Ha Fehér orvos ur elmondta volna nejének: Solymossyhoz utazom, »Lina« volt a guny-neve, így —«

»Es így tovább, és így tovább, Henriette! Melyik férfi gondol mindig arra, hogy a felesége féltékeny, ha oly híu, mint én és Jenő az ő kedves feleségéhez? — De fiacskáim, nem sokára dél lesz, hajtassunk ki most jó ebédre a kedves ligetbe! X—ben minden kapható, ami szép és jó, rajta tehát, — ott majd a telt serlegek mellett még egy nagyot mulathatunk rajta, hogy ez a féltékenység ily tréfás véget ért.

A. B.

A vak tanu.

— Elbeszélés. —

Uptonban, Angolországban, Worcester grófság egyik városkájában e század elején egy William Gilpin nevű öreg, vak hegedűs élt, ki évek óta rendszeren elszokott látogatni a szomszéd városok és falvak országos vásárait s a népet hegedűjével mulattatta. Az öreg művészete nagyon kezdetleges volt, az igaz, de szerencsétlensége annál jobban meghatotta a szíveket. Nem egy penny hullott kalapjába, midőn egyhangu koldulásával megszólalt: »Az Isten szerelmeért, adjanak egy pennyt a szegény, vak hegedűsnek!« S midőn az alamizsnát kalapjába dobták, ismét époly egyhangulag kiálta föl: »Isten fizesse meg százszorosan!«

Azonban alamizsnán kívül, melyet könyörületből adtak neki, kevés részvétet tanúsítottak iránta embertársai. Egészen magára hagyatva állt a reá nézve láthatlan világban, nem volt családja, nem voltak rokoni. Semmije egyebe nem volt mint azon nyomorult koldus öltözet, melyet testén viselt, azután régi hegedűje s végre egy hü, kis, fekete uszkárja, ki az ő egyetlen barátja volt s fáradságos vándorlásaiban értelmes vezetőjéül szolgált s őt a veszélyektől megóvta.

1805. szeptember havában egy szép holdvilágos este Tavistock faluból, az ottani vásár után, Uptonba ment vissza.

Az út távolsága csak három angol mérföld s dombos és erdős talajon halad. Egy helyen, körülbelül középuton a falu és a város között, a dombokat egy barátságatlan szoros szeli át, melynek mélyében egy patak esörgedez s ez távolabb a Severn folyóba ömlik. Ezen egy egyszerű fahíd vezet át.

A vak megszokott óvatos modorában, de egyszerűsmint gondtalanul haladt a szorosban. Vándorlásai közben már gyakran tette meg ezt az utat s ezenkívül bátran támaszkodott uszkárjának megbízhatóságára. Hü kutyája egy rövid járszalaggal volt balkezéhez kötve. Ha az utban egy kő vagy egy ág feküdt, melyet az eső vagy vihar a meredélyről lesodort, az okos kutya azokat oly óvatosan kikerülte, hogy gazdája soha nem botolhatott meg bennök. A hegedűt az öreg Gilpin egy viaszos vászon tokban a hátán vitte s jobb kezében egy hosszú, vékony bot volt, melylyel maga előtt tapogatózott, mihelyt nem érzé lépteit biztosaknak.

A hidhoz még nem ért, de számítása szerint már nem lehetett távol tőle. Lépteit tudnillik mindig olvasni szokta, midőn járt, hogy ezen segédeszköz által megjegyyezze magának azon jeleket, melyeket hallás és tapintás által megkülönböztethetett.

Az út egészen néptelen és majdnem kihalt volt. Egy óra óta Gilpin egyetlen emberrel sem találkozott, sem kocsizörgést vagy lódobogást nem hallott.

A vásárlátogatók vagy uptoni kalmárok, kik Tavistockban jártak, már rég haza mentek. Az öreg vak hegedűs, mint rendszeren, a legutolsó volt. Természetesen ő csak lassan s meggondolva haladhatott, s elővigyázatos szokása volt, hogy bevárta míg a vásári nép elvonult, maga csak azután kelt utra. Mennél magányosabb volt útja, annál kevésbé félhetett, hogy

sebesen hajtó kocsik letiporják, vagy szilaj lovak összetapodják, vagy részeg gyalogosok az utból félrelökik.

Igy vándorolt a szegény, öreg vak még egy darabig hü uszkárjával a holdvilágos éjben, mely neki époly koromsötét volt mint az ő, örökös homályba burkolt egész léte.

Kutyája hirtelen morogni kezdett, a jeladást Gilpin azonnal megértette.

»Ahá, emberek vannak az uton, mondá. Vigyázz, Caro, viseld magad tisztességesen.«

Az uszkár ismételt morgással felelt, mintha a figyelmeztetést megértette volna, azután elhallgatott. Az öreg vaknak éles, gyakorlott halléréke két ember lépteit különböztette meg, kik ugyanazon uton haladtak s őt néhány percz múlva nem csak utol fogják érni, de el is hagyják. Az egyiknek léptei nehézkesek, a másikéi könnyebbek voltak. Nemsokára világosan hallá két férfi hangját.

»Uram, én nem állhatok rá, mondá az egyik hang, nyilván egy öreges uré. Fölöttébb sajnálom! Azután ön nem is mondta meg nekem a valót. Én jól tudom, hogy önnek sokkal több adóssága van, mint amennyit bevall. Ha még tovább várok, azon veszély fenyeget, hogy mindent el fogok veszíteni.«

»De gondolja meg mégis, uram, hogy mik lesznek ennek következményei!« kiálta föl a másik ismeretlen türelmetlenül, rekedt és haragos hangon.

»A következményei? Kire nézve?«

»Reám nézve!«

»Igen, önre nézve! De hiszen nekem ehhez semmi közöm!«

»Nem ön bonyolított engem kezdettől fogva ezen átkozott üzletekbe?«

A másik idegenre erős köhögésroham jött, úgy, hogy nem tudott felelni. E pillanatban a vakhoz értek, s figyelmetlenül, saját ügyeikbe mélyedve haladtak volna el mellette, ha maga Gilpin nem teszi őket figyelmesekké.

»Az Isten szerelmeért uraim, ajándékozzanak egy pennyt az öreg, vak hegedűsnek!« nyöszörgött megszokott kolduló hangján az öreg.

»Ohó, ki van itt?« kiálta föl a rekedt hang, látszólag kellemtlenül meglepetve.

»William Gilpin a nevem, ötvenkét év óta vak vagyok és...«

»Ejh, hagyj békével bennünket, menj a vásárokra koldulni!«

»Épen most is onnan jövök, de nem sok szerencsém volt, mert az idei aratás roszul ütött ki, s a parasztnak nem igei van pénzök. — Az Isten szerelmeért, uraim, könyörüljenek rajtam,....«

»Én rendes évi járulékot fizetek a szegénypénztárba s elvből nem adok semmit a koldusoknak.«

»Ah, jó uram, térjen el legalább egyszer elvétől! A jó Isten százezerszer meg fogja érte jutalmazni!«

»Hiszed, öreg?« mormogá a rekedt hangu ember, és sajtáságosan nevetve egy pénzdarabot vetett az eléje tartott kalapba. »No, ime egy hat pennys! Remélem, hogy rövid időn százezerszeresen vissza fogom kapni!«

»Isten fizesse meg! kiálta föl a vak. Ah, talán a másik ur is lesz oly nagylelkű....«

»Jó ember, tőlem már kaptál egy fél pennyt a tavistocki vásáron«, mondá a második ismeretlen, kinek időközben már megszűnt erős köhögési rohama. »Azzal megelégedhetel, míg újra vásár lesz.«

»Bocsánatot kérek, uram! kiált föl Gilpin. Nem tudtam, hogy már kaptam öntől egy fél pennyt, mert én szegény vak ember nem ismerhetem jötevőimet!... Ah, úgy látszik, hogy az urak már elmentek! — Caro, előre!....«

S valóban az egyik ismeretlen ezt sugta a másiknak: »Menjünk, uram! Sietnünk kell, ha tíz óráig Uptonban akarunk lenni!« Azután mindketten gyorsan távoztak s lépteik és szavaik nemsokára elhangzottak a szélben, mely kísértetiesen zörgött a fák és bokrok között.

Az öreg hegedős és kutyája is lassan tovább haladtak. Mintegy tíz perceze lehetett, hogy az ismeretlenek elváltak tőlök. Csekély távolságra Gilpin jól hallhatta a megáradt patak zúgását. Hirtelen egy lövés dördült el, mely az utszorosan sokszorosan visszahangzott. Azután úgy tetszett a koldusnak, mintha hosszas, borzasztó hörgést hallott volna, mit egy súlyos test esése követett.

Azután siri csend állott be....

Rémülten rántá meg Gilpin kutyájának járszalagját s az ut közepén megállott. — Caro hegyezte füleit, szaglászott orrával a levegőben, azután elkezdett halál-kon vonítani.

»Isten legyen kegyelmes minden keresztény léleknek!« mormogá a vak. »Itt nagy szerencsétlenségnek kellett történni, meg mernék rá esküdni. Hallgass Caro! Szégyeld magad. Isten nevében tovább megyünk. Mindketten oly szegények és nyomorultak vagyunk, hogy a legelvetemedettebb gonosztevő sem bánthat bennünket, mert nem érdemelne meg fáradságát.«

Az öreg tovább ment. A víz zúgása egyre hallhatóbb lett. Most már, gondolá, a hidnál kell lennie. Azon pillanatban azonban, midőn a hidhoz ért s egyik lábával már a hidra lépett, a kutya nem akart tovább menni. Caro vonított, nyöszörgött s rángatta a szalagot, mintha minden áron meg akarná gazdáját akadályozni, hogy a hidra ne menjen.

A vak nem csekély félelmek között csakugyan megállott, mivel mint már említettük, teljesen bizott okos kutyájának ösztönében. Kinyujtá tehát hosszú botját s tapogatózni kezdett a hidon, hogy vajjon nem romlott-e meg s nem veszélyes-e rajta járni. Ezt gyorsan, biztosan végezte s tapintó érzéke oly gyakorlott volt, hogy néhány másodperc alatt már meggyőződhetett, miszerént a hidnak legalább oly távolra, míg botja ért, nincs semmi hibája. Előbbre ment tehát s a nyöszörgő kutyát erőszakosan maga után húzta.

»Előre, Caro! kiálta föl boszusan. Mitől félsz, te ostoba állat? Hisz a hid, úgy látszik, minden részében ép«, újra előre nyujtá botját és vizsgálta a hidat. Egy puha tárgyra bukkant s érzéke azonnal fölismerte, hogy az sem fa, sem kő, sem gabnás zsák, mely netalán valamely átmenő kocsiról eshetett volna le; úgy tetszett neki, hogy az akadály egy ember teste.

A hű uszkar keservesen vonított s egész erejéből menekülni akart a hidról. Azonban hasztalanul, mert gazdája erősen tartotta.

»Hohó! mi van itt?« mormogá a vak, s egy közvetlen közelében álló embernek nagy nehezen visszartartott lélekzetét vélte észrevehetni. E pillanatban, amint botját tapintólag újra ki akarta nyújtani, egy erős kéz azt félre lökte.

»Minden jó lélek dicséri az Istent, valaki van a hidon! nyöszörgé az öreg s haláljedelem fogta el. Ah jó uram, bárki légy, kérek ne bánts engem, és segíts ki a bajból. Én az uptoni szegény vak koldus vagyok, ötvenkét év óta megfosztva szemem világától; én...«

»Ne pityeregj, vén bolond!« mondá egy boszus, rekedt hang, melyről azonnal fölismerte azon férfit, ki kevéssel előbb a hat pennyst adta neki. »Már eleget láttam a te bolond tapogatózásodat. Előre, takarodjál gyorsan!«

»Ah, jó uram, uszkárom nem akar menni!«

»Vágy hát egy jót a dögnek a fejére, vagy üssek tán én egyet rá?«

»Ah, nem, ah nem, az én szegény jó uszkárom nem szokott ütlegekhez! Arra van betanítva, hogy engem szegény vakot figyelmeztessen, mikor veszély fenyeget s mivel egyáltalán nem akar a hidra menni, azt kell hinnem, hogy a hid megromlott. Talán gerendák hiányoznak rajta vagy lyukak támadtak, melyeken át a folyamba eshetném. Akkor én a halál fia lennék!«

»Azon esetben legalább nem kellene többé ily nyomorult módon keresned kenyeredet. Egyébaránt légy nyugodt! A hid teljesen ép!«

»De itt mégis fekszik valami az utban, épen az előbb érintettem botommal...«

»Ne törődjél azzal!«

»Hát mi az?«

»Egy ... egy ..., hm! egy korhadt támoszlop a hidból, melyet valamely részeg ember kitört és a hid közepére dobott, alkalmasint oly ezébből, hogy az ügyelőséget figyelmeztesse a hid javításának szükségére.«

»Csak ez a baj? Ah, akkor az én uszkáromnak nincs igaza. Hallgass, Caro! Nem szégyenled magad, félni egy darab fától? Te ostoba állat!«

A kutyát azonban nem lehetett lecsendesíteni, dacára annak, hogy Gilpin oly szorosán magához húzta, hogy a szegény állat majdnem megfúlt bele. Nyöszörgött, vonított és mormogott mindenféle hangnemben.

»Hahaha! — nevetett rémesen az ismeretlen. Ha semmi sem segít, megszabadítom tehát én kutyádat a félelemtől s az oszlopot a vízbe dobom.«

A koldus hallá a vonszolást, az ismeretlen azután egész erejének megfeszítésével egy súlyos tárgyat látott a hidkorlát magasságaig fölemelni. Azután erős esés hallatszott a folyamba, úgy hogy a víz magasra fölfőskendezett.

A kutya e pillanatban egészen megrémültnek látszott; egész teste reszketett és nyöszörgve simult gazdájához, ki szintén minden izmában megorzadt, midőn a rémes esést hallotta.

»Most már megtörtént!« mondá a rekedt hangu ember. A manó vigye el a dolgát, ugyan csak megérőltettem magamat; az a darab fa sokkal nehezebb volt mintsem képzeltem. Ha nyomorult kutyád még most is fél, úgy köss egy követ a nyakába és lökd a vízbe!«

»Isten fizesse meg ezerszeresen!« mondá a koldus.
»Jer, Caro! Menjünk haza — jó állatom.«

(Vége következik.)

T Á R C Z A.

A legujabb népszerű munka az őskeresztény katakombákról.

I.

Pustet Frigyes, jó hírnévnek örvendő könyvkiadónál Regensburgban az imént jött ki sajtó alól egy felette érdekes mű Ott György abensbergi esperes-lelkésztől ily cím alatt: »Die ersten Christen ober und unter der Erde.«

Már maga a munka czime figyelmet gerjesztő, érdeket keltő: a közbeszótt, jelesen készült fametszvények és rajzok nagy száma pedig ezen érdekelttségét még inkább fokozza. A kereszténység monumentális okmánytára e mű, mely némi gyarlóságait leszámítva, minden szakaszában tanulságos olvasmányul szolgálhat a keresztény katolikus családoknak, épüléstül a hit erősítésére, tapasztalásul a múlt századok homályos történetének kellő megismerésére és felfogására.

E munka tárgyát az őskeresztény katakombák különféle műemlékei képezik, melyek összefüggésben vannak vallásos elődeink hitével, buzgalmával, nyilvános és magán szokásaival, egyszóval az egész egyház történetével, hitágazataival és erkölcsével.

Mielőtt magáról a műről szólnánk, talán nem leend egészen érdektelen a katakombákról egyetmást fölemlitenünk.

A kereszténység első századaiban, az üldözés korszaka alatt Nagy Konstantin császár híres edictumáig, melylyel a keresztényeknek szabad vallási gyakorlatot engedett, csak a föld alatti üregek, az u. n. katakombák rejtekeiben jöhettek össze isteni tiszteleteik tartására a hívek, itt erősítették magukat a hit vigaszával és kegyszereivel, ide futottak üldözőik elől, itt vétettek föl az egyházközösségébe s itt takarítottak el.

A katakombák közül legnevezetesebbek a rómaiak, melyek száma ma 60-nál is többre rug. Csaknem mesésnek tetszhető óriási számok beszélnek e föld alatti folyosók labirintszerű terjedelméről. Ha az egymás fölött 4—5 emeletet képező folyosókat egymás folytatában képzeljük és felmérjük — mint a hírneves mérnök, de Rossi Mihály tévé — 876 kilométert nyerünk, ami százhusz földirati mértföldet tesz ki! A katakombák talajául szolgáló földrész pedig nem kevesebb mint 2,466,778 □ méternyi, azaz egy négyszög fölirati mértföld s a bennök található sírok száma hét millió! Elképzelhető, hogy ily óriási területről mennyi tiszteletre méltó őskeresztény ereklye, műemlék stb. jött máris napfényre. A vatikáni gyűjtemény, a lateráni, vatikáni és Kircher-féle múzeumok gazdag készletét bírják azon műtárgyaknak, melyek vallásunk, egyháztörténetünk s az őskeresztény művészet fejlődési mozzanataival szoros kapcsolatban és viszonyban vannak. E roppant horderejű műemlékek okszerű feldolgozása époly kívánatos, mint dícséretre méltó törekvés, melylyel a kereszténység

első századainak homályba burkolt történetét kellő világításba helyezhetni.

A theologusok között is voltak már néhányan, kik hasonló készletet gyűjtögetve megkísérlették az u. n. »theologia monumentalis« alapját megvetni. Így pl. Genér, a tudós jezsuita, több mint egy századdal ez előtt kiadott »Theologia dogmatico-scholastica« című művében régészeti érvekkel iparkodott a dogmaticus tételeket bizonyítani és tisztába hozni. Ugyanő a keresztény régiségtan fontosságát e pár nyomós szavakba tömöríté össze: »Antiquariae disciplinae cognitio et usus magno sunt, perpulchro et digno adjumento cuivis Theologo ad sua adserta comprobanda et illustranda.« Természetes dolog, hogy Genér idejében az őskeresztény műemlékek, nevezetesen a katakombák kutatása, egybehordott készlete, nagyjelentőségű anyagalmaza korántsem közelítette meg a mai színvonalt, melyre egy de Rossi János buzgalma, szakismerete s fáradhatlan szorgalma emelte.

Ez okból, a tudományos készlet szaporodtával örömmel üdvözöljük a gyakorlati s lelkesmeretes vállalatáról előnyösen ismert Pustet-féle könyvkiadó céget, midőn ezen, mondhatni égető szükségletet felismerve, iparkodott a keresztény családok kezébe oly művet adni, melyből — mint már főnebb jeleztük — hitők megerősödése mellett az őskeresztény művészetek fejlődése, története műemlékei iránt érdeklődést meritve sok ma már feledett tárgynak, emlékezetből kihalt hagyománynak okszerű történetét tanulhatja meg mint könnyed, népszerű nyelvezettel dícsékvő, érdekes képekkel illusztrált munkálatból.

Ezen Pustet-féle kiadás előtt 1866-ban jelent meg egy kis füzet P. Wolter Mór benzestől ily cím alatt: »Die römischen Katakomben und die Sacramente der Katholischen Kirche«, melyben némileg izleltetve volt ezen figyelemre méltó és elismerést érdemlő törekvés: az őskeresztény műemlékekből vonni le következtetéseket az egyház sarkalatos tanaira s különösen azon jellemző ágazataira, melyek a törzsetől elvált sectáktól megkülönböztetik és a surlódás tárgyait képezik.

Hasonló, vagy talán még általánosabb jellegű mederben mozgott e sorok írója egy rövidebb értekezésében, melyet három évvel ezelőtt, egy ünnepélyes alkalommal olvasott fel és sajtó útján közzétett ily címmel: »A régészet és a hittudományok.« Ugyanezt mondhatjuk a közkézen forgó jeles műről, a dr. Zádori János által irt s a Szent-István-Társulat által kiadott »Rómái katakombák«-ról is, melynek egyes fejezeteiben érdekes mutatóvnyok olvashatók hitünk egyik-másik czikelyének régészeti érvekkel való beigazolásából. Ezen, tíz év előtt kiadott mű sem ölelhetett magába oly sok, akkor még részben ismeretlen adatot, melyeket ma már Ott műve fölemlit és felhasznál.

Ennyi elég lesz bevezetésül, e törekvés bibliographiai tájékozásául, mely után sokkal könnyebben szólhatunk magáról a műről, nem titkolván el árnyoldalait sem, de nem is itélvén a kritika oly szigorával meg, melylyel csak a tudományos apparattussal irt publicatiók sujthatók, ha a várakozásnak s a célnak meg nem felelnének.

Dr. Czobor Béla.

A művelődés dogmája.

(Folytatás.)

Csakugyan, mint a hajdani Görögországban, ott támadtak a legnagyobb szellemű emberek, ahol a szüzi istennőt Athenát leginkább tisztelték, úgy az ujabbi Európa társadalmában azon

emberek közül álltak elő először a szellemi világ legnagyobb bajnokai, akik a kolostorok falai közt már a vallásos kötelemnél fogva a szűz Mária tisztel-tével foglalkoztak és azt terjesztették. Tagadja meg, aki bírja, hogy a középkor folyamában nem a kolostorokban lehetett-e föltalálni a legmélyebb gondolkodókat, a legkitünőbb tudósokat és legavatottabb művészeket. S ha az újabb korban mások közül is álltak elő mélyebb gondolkodók, vajjon e dologban nincs-e némi része annak, hogy azon szemérmesebb gondolkodás, mely valamikor csak a kolostorokban élt, később az egész európai társadalomra kiterjedt? Nagyon is furcsa volna elismerni azt, hogy az emberek gondolkodására az éghajlat, társadalmi viszonyok, a foglalkozás és más efféle befolyást gyakorol, azon nagy fontosságú vallási tény pedig, milyen a szűz Mária tisztelete, mely évszázadokon át millió és millió lelket oly melegen foglalkodtatott, minden eredmény nélkül szappanbuborék módjára tűnnék el. Ki tudja, nem lesznek-e idővel nálunk még mélyebb gondolkodók, akik föl fogják ismerni azon titkos szálakat, melyek Európa legnagyobb szellemeit összefűzik a némi ügyek felől való szemérmességgel s ennek örökké szép képviselőjével, szűz Máriával.

Az anyagiasságnak a szellemi világra való hátrányos volta kézzelfoghatóbban tűnik ki egy másik jellemvonásból, amit testi származásnak mondhatunk. Amily bizonyos, hogy ez is anyagiasság, mint a némi ügyek felől való leplezetlen gondolkodás, ép oly igaz, hogy az ő emberiség anyagiasság korában minden társadalmi és egyéni jognak alapját képezte.

Minél beljebb megyünk a történelem mélyébe, annál jobban halljuk azon elvet, hogy aki minek született, az maradjon annak. Alapul elfogadva ezt, az ő társadalmakban ugy is történt, hogy mindenkinek a testi származásától függött nagy urasága vagy koldussága, s ha amannak született, nem hozhatta őt alá a magasból semmi körülmény, s viszont, aki alant volt, hiába hívta segélyül még oly kiváló szellemi képességét is, mert a született állapoton változtatni nem volt emberi hatalom. Az ő nép társadalmában ebből következett minden, sőt az egyes családokban is tetemes előny annak, aki előbb született. Az öregebb testvér csupán azért, mert öregebb volt, a család ügyeinek élén állt, igazságot szolgáltatott stb. Ha az ilyen dolgokhoz kívántató szellemi kellékek bármely család öregebb gyermekében megvoltak, akkor semmi baj sem volt. De hányszor előfordult az eset, hogy az öregebbséggel járó kötelek teljesítésére valaki testileg lelkileg képtelen volt, s mégis azon anyagi véletlenségnél fogva, mert öregebb volt, minden hozzátartozóinak az ő tehetetlenségének nyügét kellett viselni.

Az anyagiasság e szokása ellen a szellem fölszólalásának első példájára találunk a történetek lapjain azon vizsályban, mely Ezsau és Jákob között támadt. A biblia e részének írója szellemi fölvilágosultságánál fogva elítéli az anyagiasságnak az első szülöttségben nyilatkozó gondolkodását és az egyéni képességnek nyújtja a koszorút, midőn kifejezi, hogy bár esel és véletlen útján, de mégis a szellemesebb Jákob az, kire a tehetetlenebb Ezsauval szemközt az első szülöttségi jogok gyakorlata átment. De mind hiába történtek a testi származással járó jogok elleni támadások a szellemi képesség részéről, milyen vala p. o. az ifjabb Círusé is Artaxerxes ellen, mert Ázsiában, az ő emberiségnek e hazájában, nem volt lehetséges a megkövült anyagiasság gondolkodást szétbontani.

Bezzeg másképp lett ez Görögország földén. A dicső hellen nemzet valamint sok egyéb téren, egy a művelődésnek ezen ágazata körül is nem csekély jelét adta történelmi magasztos hivatottságának. Ez a nemzet nem csak fegyverével verte meg az

óriási perzsa sereget, hanem ami minden időre szóló győzelme, saját keblével Ázsiának anyagiasság gondolkodását is megtörte. A görögöknél kezdett el tágulni azon elvnek a kötele, hogy mindenki maradjon az, aminek született, mert önülük mindenki polgárnak született s azután az lett, ami akart. Azonkívül az egyesek működésének szabad tere nyilván az egész társadalom közügyeivel való foglalkozásra, az ázsiai első szülöttségi jogok önként füstbe mentek, mert a szabadon választó polgárok előtt csakis a dologra termettség vagy egyébkénti szellemi képesség nyomhatott a latban. Solon, Aristides, Themistokles, Epaminondas, stb. egyik sem azért volt a köztársaság feje, mert idősebb volt, hanem mert a közgondolkodás őket a köztársaság vezetésére alkalmasaknak ítélte.

A perzsák legyőzésével a görögök csak megszabadították magukat a barbár uralomtól, de midőn a testi származással összekötött anyagiasság fogalmát önnön életükben saját értéktelenségére vezették vissza, megfizethetlen szolgálatokat tettek a művelődés ügyének és az emberiségnek. Méltatlanul tennék tehát nekik szemrehányást azért, ha ők, kik a testi származással járó gondolkodásnak még egész erejével szembeállva azt nem bírták oly módon legyőzni, hogy annak semmi maradéka sem fordult volna elő az ő életükben. A görög vagy a római nagy emberek általánossága még nem egészen olyan, aki a szellem erejénél fogva lett volna az, ami volt. Náluk még p. o. akik írók voltak, ugy általánosságban nem épen a szellemi képességnek köszönték kiemelkedésüket, hanem őket már a családi származás emelte ki, melyhez szerencsés véletlen gyanánt fűződött épen az írói tehetség is.

Egyenesen a szellemre mint alapra való helyezkedés csak a keresztény világban tűnt föl először. A kereszténység az anyagiasságot valamint a némi ügyek terén, ugy a testi származást illető fonák gondolkodásban is leverte. A szellemiségben és annak képességeiben való oly nagyszerű birodalmat és odaadást a görög-római világban sehol sem találunk, mint midőn a keresztények közül némelyek születési és vagyoni előnyeikről lemondtak, hogy pusztán a szerent becsüljék őket az emberek, amint azt a szellemi tökélynél fogva megérdemlik. Plato Sallustius, Julius Caesar stb. nem mondott le vagyonáról és családi származásának fényéről, hanem fél lábával még erre támaszkodott és eszközül használta föl, hogy annak segélyével a szellem terén még inkább emelkedhessen; de a keresztény világ nem egy-két embert mutathat föl, kinek nagysága pusztán a szellemen, mint alapon nyugszik. Nincs is kétség fölöle, hogy a kereszténység azon tényező, mely által a gondolkodás mérlege az anyagtól a szellem felé kezdett billenni; s ha mint főnebb mondtuk, azon korszaknak, mely az emberiséget hozta a föld színére, rendeltetése a szellemi lét világát kibonyolítani, ugy ebben a főszerep a kereszténységet illeti.

A nemzetek gondolkodásában, ha nagy sokára mégis hangzani kezdett a szellem, azt a kereszténység hatása eszközölte. Csak a nyers anyagi erőnek fogalmát vegyük is, már napnál világosabb lesz, hogy micsoda a kereszténység azon nagyszerű műveletnél, mely a világ gondolkodásában az anyagot szellemmel helyettesíti. Lapozgassa valaki p. o. azon költeményeket, melyek a különféle nemzetek szelleméből szívták életüket, s mit kell ott tapasztalnia, ha nem legnagyobb részben a nyers testi erőnek a magasztalását. Még a föltek gondolkodású görögök szíve is csak ugy hizott bele, ha hallották emlegettetni azon rendkívüli erőt, melyet Herkules, Theseus és egyéb hősöknek nevéhez fűzött az emlékezet. Társadalmi életükben is egyik legnagyobb fontosságú volt azon intérvény, mely a testi erőt fejleszt

tette. Értjük ez alatt a testgyakorlatot, melynek mutatóványai oly kedvenc látványul szolgáltak a görögöknek, hogy azoknak helyére az egész Görögországból összecsedültek s a testi erőnek e hőseit a költők megénekelték.

A középkor nemzeti életében egy csöppet sem gondolkodtak másképp. Itt is voltak összejövetelek, ahol a lándsával és karddal fegyverzett lovagok testi erejüket mutogatták; itt is nagy közönség sereglett össze, mely az ilyesféle anyagiasság iránt szerfölött érdeklődött. Avagy jöjjünk egész a jelenkorig s pillantsunk be népünk gondolkodásába, ha nem az anyagi erő lesz-e az, mely az ő egész figyelmét lekötötte s amit különösen becsben tart.

S midőn a nép gondolkodása, mely utolsó menhelye szokott lenni valami régebb általános gondolkodásnak, még most is oly örömet mereng a csontos Szigfrídek s egyéb rendkívüli erejű emberek emlékének, mintegy az idők mélyébe eltemetett visszhangok ütődnek füleinkbe a szellemnek azon nyilatkozatai, melyek a kereszténység útján kezdtek a világban szétáramlani. Már az ő-keresztény korszakban Prudentius spanyol költő, el-mellőzve azon küzdelmeket, hol a testi erő, kard és lándzsza szerepel, azon belső küzdelemről énekelt, mely minden egyes ember benső szellemi világában az erkölcsök és bűnök közt folyik. Sokkal később meg Dante olasz költő e belső harcoknak végleges szellemi kibonyolódását tárta a pokol, tisztulohely és mennyország képeiben olvasói elé. De mindezeknél nagyobb bizonyosságul, hol az a keresztény templom szószéke, melyről mikor az emberek legtöbbször becsülték is az anyagi erőt, a testi származást és más ilyeneket, gyöngébb vagy erősebb színekkel nem hangzott volna mindezeknek értéktelensége, sőt semmissége...

(Folytatása következik.)

Váry Gellért.

RÖVID HIREK.

— Erzsébet királyné ő Felsége nevenapját f. hó 19-ikén kegyelettel ünnepelte a főváros. A hatósági épületek, a gözhajók lobogódszben voltak, a budavári helyőrségi templomban ünnepélyes isteni tisztelet tartatott, melyen a delegatiók s az országgyűlés mindkét házának tagjai elnökeikkel, a miniszterek, a polgári és katonai hatóságok élei s nagyszámu diszes közönség voltak jelen. A szent misét fényes segédlet mellett Haynald Lajos kalocsai érsek ur ő exca tartotta. Isten tartsa meg, Isten óvja felséges királynénkat, hazánk hön szeretett anyját!

— Legfelsőbb adományok. A király ő Felsége a szamosújvári r. kath. templom építésére 300 forintot, a közép-homoródi legett róm. kath. iskola fölépítésére 100 forintot adományozott magánpénztárából.

— A főmagasságu bibornok herceg-prímás ő eminentiája f. hó 15-dikén fővárosunkból visszautazott székelyére.

— Meghívás. A Szent-László-Társulat budapesti tagjai a társulat védszentjének, szent Erzsébetnek teljes bucsúval egybekötött ünnepét, az ünnep nyolczadába eső vasárnapon, f. hó 24-ikén a nt. szent-ferencz-rendiek pesti templomában reggeli 8 órakor tartandó ünnepélyes szentmiséáldozattal fogják megülni, melyre a társulat t. cz. tagjai s minden rendű katolikus hívek tisztelettel meghívotnak. Ágoston Antal, titkár.

— Hercegovinából f. hó 14-dikén este a bécsi gyorsvonattal 24 tagú küldöttség érkezett a fővárosba, hogy a

király ő Felségének a hercegovinaiak hódolatát bemutassa. Elnökük Kraljovics, mostari r. kath. püspök volt, vezetőjük és tolmácsuk pedig Demelics udvari titkár. A küldöttség tagjai között volt a mostari g. n. e. püspök is, több keresztény és hat előkelő mohamedán bég és gazdag kereskedő. A küldöttség tagjai a Hungáriában, Angol királynőben és a Vadász kürtben szállásoltattak el. 15-ikén egy óra tájban a budai várpalotába hajtottak, hol ő Felsége felőrai kihallgatáson fogadta. Ő Felsége a király huszártábornoki ruhában fogadta a küldöttséget, s a hódolati felirat átvétele után egyenkint bemutatatta magának a küldöttség tagjait, kiket a király nyájas leereszkedése egészen elragadott. Ezután Andrássy grófhöz, s innen Tisza miniszterelnökhöz mentek tisztelkedni; később pedig Auersperg herceg osztrák kormányelnöknel s a közözügyi minisztereknél tisztelegtek. Este hat órakor udvari ebéden volt a küldöttség. Kraljovics r. kath. püspök a király jobbján ült, balra pedig a g. n. e. püspök. Kraljovicsal ő Felsége olaszul társalgott. Az udvari ebéd után a küldöttség több tagja a népszínházba ment. Másnap meglátogatták a főváros több nevezetességét s vasárnap reggel hazautaztak Mostárba.

— Az üvegfestésnek hazánkban legelőször Simor János bibornok herceg-prímás ő eminentiája adott hajlékot, amennyiben még győri püspök korában 1860-ban műtermet s kemenczét állíttatott rákosi kastélyában, s ott foglalkoztatta a sopronyi Wilfing József rajztanárt, ki a győri megújított székesegyház Héderváry-kápolnájának ablakait festé, szent István, szent László, szent Erzsébet és szent Imre herceg alakjaival.

— A nemzeti múzeum becses keleti pénzgyűjteményt kapott ajándékba gr. Zichy Edmundtól. E gyűjtemény 91 darab-ból áll s van benne 56 arany, régi szultánok pénzei, 18 ezüst és 17 réz darab.

— Magyar találmány. A »Magyar Korona«-ban olvassuk a következőket: Löschinger akadémiai festész egy általa thaumatikonnak elnevezett új találmányát mutatta be szerdán fm. Simor János bibornok hgprimásnak. Előnye a következő: A színek, melyek Löschinger titkának praeparatumára alkalmaztatnak, oly rikitők, hogy a kép, ha az ablakkal szemközt függesztetik föl, üvegfestménynek tetszik. Oldalról nézve nem tűnik fel csillogása. Ugy halljuk, hogy a föltaláló szabadalmat kér titkára. Oly képeknél, ahol a nap, hold vagy gyertyavilágosság szerepet játszik, utolérhetlen előnnyel fog e praeparatum alkalmaztatni. Ha nagy távolságoknál nem veszt sokat intenzív erejéből, ha maradandóságát a tapasztalás kétségen kívül helyezi és a költség sem lesz túlzott, akkor szép jövőt merünk jövedölni e találmánynak. A távolsági hatás megítélhetése szempontjából, a dicsfényben sugárzó Krisztus fővel, melynel a festész, mint őszintén maga is bevallja, inkább a színpompára, mint művészi kivételre figyelt, néhány nap mulva a ferenczvárosi új templomban fognak gyakorlati kísérletek tétetni.

— Ödöbényák János gödöllői plébános Odrai-ra változtatta nevét.

— A kegyes tanító rendiek nesztora, László Alajos arany misés áldozár, a váci társház másodfőnöke f. hó 14-ikén, élte 85-ik évében, szélhűdés következtében jobblétre szenderült. Hült tetemei f. hó 16-ikán tétettek örök nyugalomra. Az ő. v. f. n.

— Halálozások. Botthyán János kiérdemült esperes és beodrai plébános. — Dr. Huszár Károly, a trencsén-megyei közkörház főorvosa. — Illyés Ignác vallás-alapítványi nyugalm. számvevő, f. hó 12-ikén. — Mándi Márton Antal

nyugl. törvényszéki bíró Veszprémben f. hó 12-ikén, élte 70. évében. — Dr. Pinthér Mihály füssi plébános f. hó 11-ikén, élte 53. évében.

— **Bosniában** a Herczegovinában általános bünbocsánatot hirdetett ki. — **A megszálló hadsereg veszteségei** a kéthavi hadjáratban 5593 emberre rugnak; és pedig 1106 a halottak s 4487 a sebesültek száma. — **B. Reischach** tábornagy Bécsben meghalt.

— **A párisi világtárlatot** f. hó 10-ikén bezárták s most már a kiállítók csomagolják és hordják haza kiállított tárgyaikat. — **Angol Indiában** 1876-ban a vadállatok és mérges kigyók 19,273 embert öltek meg, a megölt barmok száma pedig 54,830-ra rug. Mégis csak jobb világ van ennél nálunk. — **Darras** abbé, kitűnő francia egyházi író meghalt. Általános egyháztörténelme, melyből eddig már huszonöt kötet jelent meg, befejezetlen maradt. — **Jourdan Caesar Victor** tarbesi (Franciaország) püspök f. hó 9-ikén egyházmegyéje hívei nevében nyolczvanötezer frank szeretetadományt nyújtott át a pápa ő Szentségének. — **Svéd- és Norvégországban** is megengedték végre a katolikusoknak vallásuk szabad gyakorlását, s most már katolikusok is viselhetnek hivatalt. — **Oroszország** a legutolsó török háborúban csupán az európai harc téren halottakban 130,000 embert veszített. Az Oroszországba hazaszállított sebesültekből s betegekből meghalt ezenfelül 42,950 ember.

Az 1878. évi összes tagilletmények e hét folytán küldetnek szét a társulati ügynökség által. A vasúti vagy hajói küldemények Macher és Roszner szállítók által expedílatnának.

= A Szent-István-Társulat Naptára 1879-re megrendelhető az ügynökségben 25 krajczárjával.

IRODALOM.

— **»Résultats généraux du mouvement archéologique en Hongrie«** czim alatt egy 187 oldalra terjedő fametszetekkel, táblákkal és érdekes régészeti térképpel illusztrált fényes kiállítású kötet jelent meg fáradhatatlan kitűnő tudósunktól, dr. Romer Flóris Ferencz nagyváradi apátkanonoktól. E mű a hazai régészeti mozgalom eredményét tünteti föl egész az 1876-ban Bpsten tartott őstörténeti és embertani congressusig. Igen kívánatos, hogy minél előbb magyar nyelven is kiadná ezen alapos művét, melynek nem csak létesítésében, de a régészetnek hazánkban való meghonosításában is nagy érdeme van Römer Florisnak.

— **Előfizetési felhívás** ily czimű munkára: **Philothea** vagy **Utmutatás az isthenes életre.** Irta Szalézi Szent Ferencz genfi püspök. Többféle fordítás nyomán átdolgozta Haugg Leo a szatmári irg. nővérek lelkiigazgatója. Szalézi sz. Ferencznek e világhírű műve az élet összes viszonyaira kiterjedő tapasztalati utmutatásai által kalauzul, — szívhez szóló, kenetdus intelmei s szavai által lelki táplálékul szolgál minden kereszténynek, ki rendeltetése célját el akarja érni. E munka,

mely sajtó alatt van, imakönyv alakkal fog birni és 1879-ik év január hóban jelenik meg. — **Előfizetési ára** vászonba kötve 1 frt, bőrbbe, diszkötésben arany metszéssel 2 frt, mely összeget legcélszerűbb postai utalvánnyal Lóvy Miksa könyvárusnak Szatmárra beküldeni. Tíz egyszerre megrendelt előfizetett példány után egy tiszteletpéldánnyal kedveskedünk. A könyv a t. előfizetőknek megjelenése után azonnal bérmentve küldetik. Egész tisztelettel kérjük föl a főtisztelendő lelkészkedő papságot, hogy ezen könyvet, mely a hitélet fölélesztésére oly hathatós befolyással bír, a hívek között terjeszteni méltóztassék. Szatmár, 1878. november 1. Haugg Leo, a »Philothea« átdolgozója. Lóvy Miksa, a »Philothea« kiadója.

MINDENFÉLE.

A caprificatio. Aminek Görögország fügei pompás zamatokat köszönik, az a caprificatio. Kétféle fügefá létezik, ugymint nemes és vad, azonban a nemes gyümölei még éretlenül le szoktak esni a fáról. Ezt megátlandók, a június és július hónapokban megérett vadfügeket összegyűjtik és czérna szálak segítségével a nemes fügefára kötik. E fügekből egy kis bogárfaj buvik ki, mely a még kicsiny és éretlen nemes fügeket megszurja. Ez eredményezi azt, hogy a fügek nem hullanak le, hanem megnönek, megérnek és kellő édességet kapnak. A bogár pedig, mely így elősegíté a gyümölcs megérését, féreggé válik. — Hogy kibuvását megátolják, a már érett gyümölcsöket kályhába, vagy légmentesen zárt edényekbe teszik. A caprificatio, mint Abbate de la Rocca mondja, Syra szigetén legjobban üzetik.

Társulati Értesítő.

Szent-István-Társulat.

K i m u t a t á s

a Sz. István-Társulat igazgatóságához beküldött pénzekről. frt kr.
K h ó n András esperes, villányi plébános 37 80
S z é l l János zalabéri plébános 34 65

Szent-László-Társulat.

Adakozások a Szent-László-Társulat részére. frt kr.

Irsik Ferencz szatmári kanonok alapítványa . . . . . 100 —
Az ujszászi plébánia hiveinek adománya 1 60

Hirdetés.

Temesváry Móricz cipő-gyára

Budapest, király-utca 2. sz.
O c y - h z . . . . . 1 frt 80 kr.
A téli szükségletre ajánl nagyban és kicsinyben:

Hölgyek számára
Nemez pongyola a cipőket minden színben, sarokkal és csokorral . . . . . 1 frt 80 kr.

Eberlasztig vagy bőr-örögös topánok magas vágással, a legújabbmódon kialakítva . . . . . 3 frt

C. ugas bőrtopánok, erős chagriu vagy bornyubőrrel veres nemez bél-szel, szegezve. D. pla talppal, esős időben tartós . . . . . 3 frt 40 kr

Urak számára:

Topánokat, bornyu- vagy bagaria bőrből, szegett és srólt duplatalppal, igen erős . . . . . 4 frt

Topánokat **oroszlakkbőr**ből, szegett dupla talppal és srólt kával, munkába és esős időben való . . . . . 4 frt 80 kr

Térdcsizmákat, dupla bagaria bőrből háromsoros csavarral ellátva dupla talppal, vízmentes 8 frt 80 kr

Ugyanaz oroszlakk bagaria bőrből . . . . . 12 frt

Megrendelések postai utánvét vagy készpénz befizetése mellett a legponosabban megküldetnek. (2—)

Kimerítő árjegyzék ingyen.

Kiadja a Szent-István-Társulat (Lövész-utca 13-dik szám.) — Felelős szerkesztő: **Agoston Antal.**

Budapest. 1878. Nyomatott az Athenaeum r. társ. nyomdájában. (F. t. encziak tere Athenaeum-épület.)